

Hassas Konular

“Irak’ta ABD Varlığı ve Sonrası” Ankara Toplantısı Açış Konuşması

F. Sema Barutcu Özönder

29 Nisan 2008

Çok değerli konuklar,

Dünyamız “güvenlik” çıkarları ile bu güvenlik çıkarlarına tehdit olarak görülenlerin siyasî olarak evrimleştirilip onlarda uygun değer yargılarının oluşturulmaya çalışıldığı bir süreci yaşıyor. Rıza göstermeyenler ‘zorla müdahale’ veya ‘geçici zorlama’ adı altında uyumlu hâle getirilmeye çalışılıyor. Bölgesel istikrarlar ‘Büyük İstikrar’ adı verilen ve içi doldurulmağa çalışılan bir kavram uğruna göz ardı da edilebiliyor. Hatta bu uğurda toplumların bir kısmı yok sayılmaya çalışılarak, insan olmanın sağladığı hukuktan yoksun bırakılırken, eğer büyük amaca hizmet edecek bir unsur olarak takdir edilmişlerse, dünya güç siyasetine yeni kimlikli yeni toplumlar da yaratılıp araç olarak sunulup kullanılabilir.

İnsanlık, kendi gücünü en şiddetli olarak idrak edip kullandığı bir yüzyılı hem kendisine hem de doğal yaşam alanlarına büyük acıları, felâketleri tattırarak gerisinde bıraktı, fakat yeni yüzyılının ilk yıllarını da onun süren ve katlanan etkilerini idrak ederek geçiriyor.

Irak, yaşlı ana karanın bugün odağı olan bu coğrafya, üzerinde yaşayan asıl sâkinlerinin 2. ve 3. rollerde bazen de figüran olarak kaldıkları bir büyük oyunun içinde.

Orta Doğu tarihsel olarak esas itibariyle üç siyasî hâkimiyetin (: Türk, Arap, Fars) hüküm sürdüğü bir coğrafya olmuştur. Buna 20. yüzyılda İsrail gerçeği de eklenmiştir. Yine Orta Doğu bütün kitabî dinlerin (Musevîlik, Hristiyanlık, İslâmîyet) de doğuş alanıdır. Bu özelliği ile bu üç kitabî din inanlarının yoğun duygusal bağlarla ilgisini de her zaman çekmiştir. Bu ‘kutsal ilgi’ her dönemde, bu coğrafyada hüküm süren ve/veya bu coğrafyadan uzak olan toplumların/devletlerin, dini siyasal hâkimiyet aracı olarak kullanmalarını ‘meşrulaştırır’ bir sebep de olabilmektedir. Yine Orta Doğu değişen ekonomik değerlerle özellikle 19. yüzyıldan itibaren yer üstü ve yer altı zengin doğal kaynaklarıyla da (su, petrol, doğal gaz, altın, uranyum vb.) siyasal hâkimiyet mücadelesi için dünya ölçeğinde önem kazanmıştır.

Türk merkezli bir dünya gücü olarak Osmanlı devletinin çöküşüyle Dünya 20. yüzyıl başlarında siyasal dengelerin değiştiği bir dönemi yaşamış, Orta Doğu yeni siyasal hâkimiyet mücadelelerinin sıcak zemini olmuştur.

Bölge bugün,

- (1) Arap-İsrail Çatışması,
- (2) Irak’taki mevcut durum,
- (3) Su kaynaklarının kıtlığı,
- (4) Petrol – gaz kaynakları üzerinde bölge dışı güçlerin hâkimiyet mücadeleleri,
- (5) Din – mezhep farklılıkları ve bu farklılıkların propaganda malzemesi olarak kullanılması,
- (6) Türkiye’ye ve bütün bölge ülkelerine doğrudan tehdit oluşturan Irak’ın kuzeyindeki Kürt – Kürdistan olgusu gibi meselelerle karşı karşıyadır.

Türkiye Cumhuriyeti ise, bu coğrafyanın kaderine yaklaşık 1200 yıldır egemen olan bir geçmişin bugünkü temsilcisi konumundadır. Bugünkü nihaî sınırlarına Suriye-Irak-İran hattı üzerinde soydaşlarını da bırakarak çekilmiştir. Irak'taki Türk-Türkmen varlığı bu büyük Türk nüfusunun önemli bir parçası durumundadır. Baas iktidarı döneminde de yok sayılan Irak'taki Türkmen varlığının bugün de yok sayılarak bir Ortadoğu geleceğinin belirlenmesi, yalnızca Irak Türkmenlerini olumsuz yönde etkilemeyecek, Türkiye'yi ve bölge ülkelerini, bölge halklarının tamamını etkileyecektir. Irak'ın kuzeyinde oluşturulmaya çalışılan yapılanmanın aktörlerinin de bölgenin sürükleneceği muhtemel olumsuz ortak kaderin bir parçası olacakları aşikârdır. Yüzyıllardır süren ortak yaşam değerlerinden kaynağını alarak ortak davranış kalıpları da geliştirebilmiş bütün bölge halklarının bölgenin istikrar ve güvenliğini sağlamada tarihsel bir sorumlulukla karşı karşıya oldukları açıktır.

Bu toplantı, Irak'ta ABD varlığının 5. yılına girerken, bir gün ABD bu topraklardan çıkıp giderse, geride neyi, neleri bırakacak, bunları bilimsel bilginin gücüyle sorgulamak, Ortadoğu'nun tam da ortasındaki bu ülkenin ve onun asıl sâkinlerinin geleceğini bilimsel bir platformda tartışıp değerlendirme ihtiyacından kaynaklandı.

Hükümetler üstü, bağımsız, Türkiye ve Türk dünyasının istikrarı ve güvenliği yolunda kurulduğu 1991 yılından bugüne dek 'gelecek projeleri' üreten bir düşünce kuruluşu olarak KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı, mensubu da olmakla onur duyduğum Ankara Üniversitesi ile bugün burada geçirmekte olduğumuz bu hassas süreci siz değerli konuklarımızın da katkılarıyla değerlendirmeye çalışacak.

Ulusal, uluslar arası, hatta uluslar-ötesi siyaset ortamında doğru bilginin, bilimsel bilginin gücüne yaslanmayan, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının böylesi organik ilişkilerinden çıkabilecek değerlendirme, fikir ve görüşlerle beslenmeyen devlet siyaseti görülmüş değildir. Dünya siyasetinde ve yönetiminde karar alıcı güçlerin Üniversiteler ile sosyal ve stratejik alanlarda etüdler yapan sivil toplum örgütlerinin etkin ve verimli yürüttükleri işbirliklerinin sonuçlarını en iyi kullananlar oldukları gerçeği de göz önüne alındığında, kapılarını bir sivil toplum kuruluşu olarak KÖKSAY'a açan Cumhuriyet Türkiye'sinin ilk üniversitesi olma ünvanına da sahip üniversiteme, Rektörlüğümüze, bilimsel işbirliği teklifimizi kabul eden Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü ve Stratejik Araştırmalar Merkezine ve bu kurumların müdürü değerli meslektaşım Prof.Dr. Timuçin Faik Ertan Beyefendiye, bu toplantıda Vakfımızı destekleyen Türk Eğitim-Sen'e ve onun değerli genel başkanı Sn. İsmail Koncuk beyefendiye huzurlarınızda şükranlarımı sunmayı bir borç biliyorum.

Bu toplantıdan alınacak sonuçların, değerlendirme ve görüşlerin Türk devletinin kendi merkezinden başlayıp genişleterek henüz bir yenisi ile ikame edilemeyen dünyamızın istikrar ve güvenliğinin sağlanması yolunda etkin ve etkili bir konumda olmasını sağlayacak 'gelecek siyasetleri'nde yararlı olmasını diliyorum.

Saygılarımla,

4 Nisan 2008, Ankara

F. Sema Barutcu Özönder, Prof.Dr., KÖKSAY Başkanı.

KÖKSAY E-Bülteni, KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı (KÖKSAY) tarafından çıkarılmaktadır. KÖKSAY bağımsız ve bağlantısız, günlük siyasî konumu olmayan bir kurumdur; merkezine Türkiye ve Türk dünyasını alarak araştırmalarını ulusal ve uluslar arası sosyal, siyasî ve stratejik konulara yoğunlaştırır, araştırma ve incelemeler yapar. Dolayısıyla, bu yayında ifade edilen bütün görüşler, değerlendirmeler ve varılan sonuçlar yalnızca yazarlarına aittir.

© 2008, KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı. Bütün hakları saklıdır.